

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Етика професійного бухгалтера та аудитора»

Галузь знань	07 – Управління та адміністрування			Освітній рівень	Другий (магістерський)		
Шифр і назва спеціальності	071 Облік і оподаткування			Семестр	1		
Назва освітньої програми	071 Облік і оподаткування			Тип дисципліни	вибіркова		
Факультет	Економіки і менеджменту			Кафедра	обліку, оподаткування та економічної безпеки		
Обсяг:		За видами занять:					
Кредитів ECTS	Годин	Лекцій	Семінарських занять	Практичних занять	Лабораторних занять	Самостійна підготовка	Вид контролю
3	90	15	-	15	-	60	залік

ВИКЛАДАЧ

Романькова Оксана Миколаївна,
oksana.lud14@gmail.com

Кандидат хімічних наук, доцент, доцент кафедри «Облік, оподаткування та економічна безпека».

Досвід роботи – 17 років.

Автор понад 90 наукових та навчально-методичних праць.

Провідний лектор з дисциплін: «Облік і оподаткування зовнішньоекономічної діяльності», «Облік і аудит в установах державного сектору», «Етика професійного бухгалтера та аудитора», «Облік у бюджетних установах», «Професійна етика».

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	Дисципліна спрямована на оволодіння теоретичними знаннями, методологічними прийомами, уміннями та практичними навичками у галузі етики професійного бухгалтера та аудитора, набуття знань щодо основоположних принципів, правил згідно Міжнародного кодексу етики професійних бухгалтерів (включаючи Міжнародні стандарти незалежності); набуття концептуальних основ для ідентифікації, оцінювання та реагування на загрози дотриманню основоположних принципів; формування знань і навичок щодо функції бухгалтера і аудитора в суспільстві; вміння роз'яснити та аргументувати основні вимоги до сучасних професійних бухгалтерів і аудиторів та використовувати отриману інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством в цілях підвищення ефективності, результативності та соціальної відповідальності бізнесу.
Мета та цілі	Метою дисципліни «Етика професійного бухгалтера та аудитора» є формування у здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня наукового світогляду та спеціальних знань в сфері вивчення принципів та міжнародних норм етики професійних бухгалтерів і аудиторів, що відображають визнання професією своєї відповідальності за захист суспільних інтересів, а також набуття навичок застосування цих компетентностей у професійній діяльності.
Формат	Лекції (очний, заочний формат), практичні заняття (очний, заочний формат), консультації (очний, заочний формат), підсумковий контроль – залік (очний, заочний формат).
Пререквізити	Загальні та фахові знання, отримані на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти («Професійна етика», «Історія бухгалтерського обліку», «Бухгалтерський облік», «Фінансовий облік», «Аудит» та інші).
Пореквізити	Знання з основ етики професійного бухгалтера та аудитора можуть бути використані під час написання магістерської роботи.

Компетентності відповідно до освітньо-професійної програми

Інтегральна компетентність (ІК)

ІК. Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у сфері професійної діяльності з обліку, контролю, аудиту, оподаткування, що передбачає здійснення організаційних, методичних, регуляторних інновацій у сфері обліку, оподаткування та контролю та характеризується невизначеністю умов і вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК 1.** Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 3.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 7.** Здатність працювати в міжнародному контексті.
- ЗК 8.** Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК 9.** Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- ЗК 10.** Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

- СК 1.** Здатність формувати та використовувати облікову інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством в цілях підвищення ефективності, результативності та соціальної відповідальності бізнесу.
- СК 2.** Здатність організовувати обліковий процес та регулювати діяльність його виконавців у відповідності з вимогами менеджменту підприємства.
- СК 4.** Здатність формувати фінансову звітність за міжнародними стандартами, коректно інтерпретувати, оприлюднювати й використовувати відповідну інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень.
- СК 6.** Використовувати міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг з дотриманням вимог професійної етики в процесі практичної діяльності.
- СК 7.** Здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства.
- СК 9.** Здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

Програмні результати навчання (ПРН)

- ПРН 1.** Вміти розвивати та підвищувати свій загальнокультурний і професійний рівень, самостійно освоювати нові методи роботи та знання щодо комплексного бачення сучасних проблем економіки та управління.
- ПРН 2.** Знати теорію, методику і практику формування облікової інформації за стадіями облікового процесу і контролю для сучасних і потенційних потреб управління суб'єктами господарювання з урахуванням професійного судження.
- ПРН 6.** Визначати інформаційні потреби користувачів облікової інформації в управлінні підприємством, надавати консультації управлінському персоналу суб'єкта господарювання щодо облікової інформації.
- ПРН 9.** Формувати фінансову звітність за національними та міжнародними стандартами для суб'єктів господарювання на корпоративному рівні, оприлюднювати й використовувати відповідну інформацію для прийняття управлінських рішень.
- ПРН 13.** Знати міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутні послуги з дотриманням вимог професійної етики.
- ПРН 17.** Готувати й обґрунтовувати висновки за для консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.
- ПРН 18.** Дотримуватися норм професійної та академічної етики, підтримувати врівноважені стосунки з членами колективу (команди), споживачами, контрагентами, контактними аудиторіями.

Вимоги викладача

Освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять згідно розкладу, не спізнюватись, а також самостійну роботу. Здобувач зобов'язаний працювати з навчальною та додатковою літературою, з інформацією на електронних носіях і в Інтернет-ресурсах. За умов пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття за наявності допуску викладача.

Курс передбачає роботу в колективі. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко, їх поглиблена проробка за рекомендованою літературою. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо студент відсутній з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача. Під час роботи над завданнями не припустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет-ресурсів та інших джерел інформації студент повинен вказати джерело, використане в ході виконання завдання. У разі виявлення факту плагіату студент отримує за завдання 0 балів.

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Лекція 1	Тема Т1. Професійна етика: виникнення та призначення в суспільстві.	Практичне заняття 1	Поняття етика та професійна етика, їх відмінності. Головні функції та завдання етики. Поняття загальної етики. Етичні аспекти етики. Професійна етика в суспільстві та її взаємозв'язок з іншими науками. Класифікація професійної етики.	Історія та умови виникнення етики. Визначення етичної поведінки. Особливості етики різних професій.
-----------------	---	----------------------------	--	---

Лекція 2	Тема Т2. Регулювання професії бухгалтера та аудитора на сучасному етапі.	Практичне заняття 2	<p>Основи діяльності та функції Аудиторської палати України. Основні функції Аудиторської палати. Структура Аудиторської палати. Міжнародна федерація бухгалтерів. Мета, завдання та структура МФБ. Нормативні документи МФБ. Ради МФБ. Функції рад, що входять до складу МФБ.</p> <p>Послуги з аудиту та надання впевненості. Етика. Основні потреби, що задовольняють цілі бухгалтерської професії. Фундаментальні принципи бухгалтера. Організація та особливості роботи Спільноти аудиторів України.</p>		<p>Повноваження та статут Аудиторської палати.</p> <p>Ради МФБ: Рада з міжнародних стандартів аудиту, та надання впевненості (РМСАНВ), Рада з міжнародних стандартів бухгалтерської освіти, Рада з міжнародних стандартів етики для бухгалтерів та Консультаційна група з питань відповідності, Рада з нагляду в інтересах міжнародної спільноти (РНІС) за професійними бухгалтерами.</p> <p>Призначення й класифікація міжнародних стандартів аудиту.</p>
Лекція 3	Тема Т3. Етика для всіх професійних бухгалтерів.	Практичне заняття 3	<p>Загальна характеристика фундаментальних принципів. Фундаментальні принципи професійних бухгалтерів: чесність, об'єктивність, професійна компетентність та належна ретельність, конфіденційність, професійна поведінка.</p> <p>Етапи професійної компетентності. Обставини, за яких професійний бухгалтер може або повинен розкривати конфіденційну інформацію.</p>		<p>Категорії загроз для професійних бухгалтерів. Розв'язання етичних конфліктів. Застережні заходи, що можуть усунути або зменшити загрози до прийнятого рівня.</p>
Лекція 4 Лекція 5	Тема Т4. Етика для професійних бухгалтерів-практиків (аудиторів).	Практичне заняття 4 Практичне заняття 5	<p>Загрози та застережні заходи. Класифікація загроз для аудитора. Застережні заходи, що поширюються на всю фірму.</p> <p>Професійне призначення. Прийняття клієнта, завдання. Зміни в професійному призначенні. Застережні заходи при прийнятті завдання для бухгалтера-практика (аудитора).</p> <p>Конфлікт інтересів. Основні та додаткові застережні заходи, які застосовує аудитор.</p> <p>Гонорари та інші винагороди. Фактори, що впливають на значущість загроз.</p> <p>Рекламування професійних послуг. Подарунки та заохочення.</p> <p>Зберігання активів клієнта. Заходи аудитора для уникнення загрози власного інтересу. Застережні заходи щодо незалежності аудитора.</p> <p>Незалежність, як завдання з надання впевненості. Умови незалежності професійного бухгалтера-практика.</p>		<p>Приклади обставин, що можуть створювати загрозу: власного інтересу, власної оцінки, захисту, особистих стосунків, загрозу тиску для професійного бухгалтера-практика.</p> <p>Другий висновок стосовно облікових, аудиторських звітних стандартів або принципів застосованих для конкретних операцій.</p> <p>Заборони щодо дій професійного бухгалтера-практика (аудитора).</p>

Лекція 6 Лекція 7	Тема Т5. Етика для штатних професійних бухгалтерів.	Практичне заняття 6 Практичне заняття 7	<p>Загрози та застережні заходи, а саме: політика та процедури, спрямовані на моніторинг якості роботи персоналу, консультація з іншими відповідними професійними бухгалтерами, відповідні дисциплінарні процеси, програми ділової поведінки тощо.</p> <p>Потенційні конфлікти. Порушення, що можуть бути здійснені штатним професійним бухгалтером.</p> <p>Обов'язки штатного бухгалтера. Дії штатного бухгалтера при оцінці ризиків. Достатня компетентність. Фінансові інтереси. Заохочення.</p>	<p>Особливості застережних заходів, що розроблені в робочому середовищі професійними і регуляторними органами.</p> <p>Підготовка та подання інформації. Вимоги до подання та розкриття інформації.</p> <p>Особливості, що ставлять під загрозу можливість штатного професійного бухгалтера виконувати свої обов'язки.</p>
Лекція 8	Тема Т6. Етика для працівників державної податкової служби України.	Практичне заняття 8	<p>Сутність та основні завдання етики працівників державної податкової служби (далі ДПС). Аспекти професійної етики працівників ДПС. Етапи діяльності працівника ДПС. Обов'язки податківців.</p> <p>Етика державних службовців. Світова практика. Етична система державної служби інших країн світу. Кодекс професійної етики працівників ДПС. Морально-етичні принципи працівників ДПС України: правомірність, правова впевненість, рівність перед законом, норми поведінки, патріотизм, справедливість, законність, нейтральність та неупередженість, ефективність, прозорість і відкритість, корпоративність тощо. Позитивні моральні якості, якими має володіти працівник ДПС. Права, обов'язки та відповідальність працівника. Комерційна та службова таємниці. Конфлікт інтересів.</p>	<p>Зв'язок етики з філософією, педагогікою, психологією, правом та культурою.</p> <p>Етичні вимоги суспільства до працівників державної податкової служби України.</p> <p>Порядок прийняття присяги державних службовців працівників ДПС.</p>

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Лекційні і практичні заняття укомплектовано наступним обладнанням: Ноутбук Acer Aspire5750Z (Intel (R) Core (TM) i5-2410M (2.30 ГГц) / RAM 6 ГБ), ноутбук Samsung NP R528, мультимедійний бізнес-проектор Epson H435B, OpenOffice.org 4.1.7, Googledocs, Internet-браузер Google Chrome 92.0.4515.159, екран. Система дистанційного навчання і контролю Moodle – <http://moodle.dgma.donetsk.ua/course/view.php?id=415>

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Основна

1. Міжнародний кодекс етики професійних бухгалтерів (включаючи Міжнародні стандарти незалежності) **від 2018**. – Режим доступу : https://mof.gov.ua/storage/files/kodex_et.pdf
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : **закон України від 16.07.1999 № 996 – XIV**. Редакція від 01.07.2021, підстава – [738-IX](#). Дата оновлення: 01.07.2021. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
3. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : **закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII**. Редакція від 01.08.2021, підстава – [1591-IX](#). Дата оновлення: 01.08.2021. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>
4. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики : **пер. с англ.** – Київ : ТОВ «ІАМЦ АУ «СТАТУС», 2006. – 1152 с.
5. Кодекс етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту **від 29.09.2011 № 1217**. Редакція від 13.10.2017, підстава – [z1136-17](#). Дата оновлення: 13.10.2017. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1195-11#Text>
6. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : **закон України від 06.12.2019 № 361-IX**. Редакція від 01.08.2021, підстава – [1591-IX](#). Дата оновлення: 01.08.2021. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>
7. Кодекс професійної етики працівника Державної податкової служби України **від 07.02.2006 № 59**. Редакція від 07.02.2006, документ – [v0059225-06](#). Дата оновлення: 07.02.2006. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0059225-06#Text>
8. Про затвердження Правил етичної поведінки в органах Державної податкової служби : **наказ Державної податкової служби від 02.09.2019 №52**. – Режим доступу : <http://www.tax.gov.ua/diyalnist-/zakonodavstvo-pro-diyalnis/nakazi-pro-diyalnist/73616.html>

Додаткова

1. Професійна етика : **навчальний посібник** / В. П. Бралатан, Л. В. Гуцаленко, Н. Г. Здирко. – К. : Центр учбової літератури, 2019. – 252 с.
Режим доступу : http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/Prof_etika.pdf
 2. Етика професійного бухгалтера та аудитора : **методичні вказівки для самостійного вивчення дисципліни** / О. М. Романькова. – Краматорськ : ДДМА, 2021. – 36 с.
 3. Професійна етика бухгалтера і аудитора : **конспект лекцій** / І. В. Жураковська. – Луцьк : ЛНТУ, 2017. – 113 с.
- Web-ресурси:**
- Сайт Федерації професійних бухгалтерів та аудиторів України. Режим доступу : <https://www.ufpaa.org/>
- Сайт Міжнародної федерації професійних бухгалтерів. Режим доступу : <https://www.ifac.org/>
- Сайт спілки аудиторів України. Режим доступу : <https://spilka-audit.org.ua/>
- Сайт палати аудиторів і бухгалтерів України. Режим доступу : <https://pabu.com.ua/ua/>
- Сайт Аудиторської палати України. Режим доступу : <https://www.apu.com.ua/>
- Сайт Верховної ради України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>
- Сайт Ліга Закон. Режим доступу : https://www.ligazakon.ua/ru/?_ga=2.49284326.1540158389.1629546063-86627333.1571063746
- Сайт журналу «Бухгалтер 911». Режим доступу : <http://buhgalter911.com>
- Сайт Інтернет-журналу «Бухгалтер.com.ua». Режим доступу : <http://buhgalter.com.ua>
- Сайт журналу «Все про бухгалтерський облік». Режим доступу : <http://vobu.ua/>
- Офіційний сайт Урядового порталу. Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/>
- Офіційний сайт Міністерства фінансів України. Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua/>
- Офіційний сайт Державної податкової служби України. Режим доступу : <https://tax.gov.ua/>
- Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/>

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЗАЛІКУ

Що таке етика? За якої умови зростає суспільна довіра до особи, яка надає професійні послуги? Які основні терміни належать до понятійно-категорійного апарату етики як науки? Які головні функції та завдання етики? Які ви знаєте етичні аспекти? Що таке етична проблема та етична поведінка? Чому професіоналам потрібен Кодекс етичної поведінки? Які склалися умови для виникнення та розвитку етики як науки? Які основні етапи розвитку етики? Який взаємозв'язок етики з іншими науками? Які соціальні функції виконують морально-професійні кодекси? Як класифікується професійна етика? На що спрямовані всі види професійної етики? Які об'єкти вивчення професійною етикою ви знаєте? Що таке «моральна оцінка»? Яких фундаментальних принципів повинен дотримуватись професійний бухгалтер (аудитор)? Дайте визначення принципу «чесність». Дайте визначення принципам «професійна компетентність» та «належна ретельність». Дайте визначення принципу «конфіденційність». Дайте визначення принципу «об'єктивність». Дайте визначення принципу «професійна поведінка». Які ви знаєте загрози для дотримання фундаментальних принципів професійних бухгалтерів (аудиторів)? Що таке загроза власного інтересу? Що таке загроза власної оцінки? Що таке загроза захисту? Що таке загроза особистих стосунків? Що таке загроза тиску? Які дві групи застережних засобів ви знаєте? Які ви знаєте застережні заходи, розроблені професійними організаціями, законодавчими чи регуляторними органами? Що розглядається при офіційному чи неофіційному розв'язанні конфлікту професійним бухгалтером? Які загрози дотримання принципів для професійних бухгалтерів-практиків ви знаєте? Наведіть приклади обставин, що можуть створювати загрозу власного інтересу та власної оцінки для професійного бухгалтера-практика. Які обставини можуть створювати загрозу захисту та загрозу особистих стосунків? Наведіть приклади обставин, що можуть створювати загрозу тиску на аудитора. Які категорії застережних заходів існують? Поясніть значення термінів «прийняття клієнта» та «прийняття завдання»? Що може бути причиною конфлікту інтересів? Що можуть включати в себе гонорари? Які фактори впливають на значущість загроз власного інтересу стосовно об'єктивності? Що не повинен робити професійний бухгалтер, пропонуючи професійні послуги? Чи має право аудитор приймати подарунки? Чи зобов'язаний аудитор зберігати гроші? Що повинен робити аудитор для уникнення загроз власного інтересу? Які основні потреби повинні бути задоволені в цілях бухгалтерської професії? Що таке професіоналізм бухгалтера? Що ви розумієте під терміном «якість послуг»? Дайте визначення поняттю «конфіденційність». Назвіть фундаментальні принципи, яких потрібно дотримуватись для досягнення цілей бухгалтерської професії? Дайте визначення принципам «чесність» та «об'єктивність». Дайте визначення принципу «професійна компетентність». Дайте визначення принципам «конфіденційність» та «професійна поведінка». Що таке технічні стандарти? Які загрози для штатних бухгалтерів ви знаєте? Дайте характеристику застережним заходам. Назвіть права та обов'язки штатного професійного бухгалтера. Якими нормативними документами повинен керуватись штатний професійний бухгалтер? Які загрози можуть створювати пропозиції винагород та гонорарів? Які заходи повинен вживати штатний професійний бухгалтер для протидії одержання винагороди (подарунків)? Дайте характеристику принципу «належна ретельність». Яку відповідальність несуть штатні професійні бухгалтери за недотримання Міжнародних стандартів та Міжнародного Кодексу етики професійних бухгалтерів? Що таке професійна таємниця?

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів для оцінювання успішності студента	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Нарахування балів
	90-100	A	відмінно	
	81-89	B	добре	
	75-80	C		
	65-74	D	задовільно	
	55-64	E		
	30-54	FX		
0-29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		

Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

для денної форми навчання:

- поточний контроль (написання модульних контрольних робіт, усне опитування, виконання індивідуального завдання, самостійна робота): 50 % семестрової оцінки;
- підсумковий контроль (залік): 50% семестрової оцінки.

для заочної форми навчання:

- підсумкова тестова контрольна робота: 40 % семестрової оцінки;
- підсумковий залік: 60 % семестрової оцінки.

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ

Здобувач повинен дотримуватися «Стандарту академічної доброчесності Донбаської державної машинобудівної академії»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність, дотримуватися корпоративної культури, академічній доброчесності та етики академічних відносин, запобігати академічного плагіату. Дотримуватися вимог Інструкції про забезпечення належних протиепідеміологічних заходів. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при нерозв'язності конфлікту звертатись до завідувача кафедри обліку, оподаткування та економічної безпеки